

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden **pénteken** legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az **ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ** (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az **ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ** (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Nagy Ferencz**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Elnöki megnyitó.

A torda-aranyosi gazd. egylet közgyűlésén 1875. oct. 7-én.

Tisztelt közgyűlés!

Egyletünk lefolyt évi működéséről kell számlánkat betérjesztenünk; mikép sáfarkodtunk a választmányra ruházott, a választmányba helyezett bizalommal, mikép mozdítottuk elő a kimutaott téren azon ügyet, mely gazdasági viszonyainknak egy vagy más tekintetben jobbra fordulását, haladását eszközölheti? minő eredményeket tudunk kimutatni? tetszőleges vagy kétségbe vonható, névleges vagy tények által igazolható, az egylet létezése működése, vagy egész létezésünk nem egyéb, mint az uralkodó divat egyik ephemer tüneténye? mely csillogásával inkább kápráztat, vakít, mint jótékony világa s buzdító hatása által, a töretlen pálya utait helyes irányban egyengetné.

Legyen szabad hinnünk, mikép alig egy-két éves életünkben, legalább a jóakarát, az őszinte törekvés, a helyes számítás nyomai felesmerhetők, s ha sokat nem, annyit a mennyi a rendelkezésünk alatt álló erőtevézőktől kitelhetett, azt megtenni el nem mulasztottuk.

Az emberi dolgok természete szerint, két különben egymással örökös harcba, küzdelembe álló erő összhangja az, a mi a sikert biztosítja. Ez a két erő az anyag és szellem ereje.

Egyletünk működése, fejlesztése, vidor élete,

haladása, kitüzött céljának utain, szintén ezen ketős tényezők összhangja által eszközölhető.

És ha kérdjük, egyik vagy másik erő complexus mennyibe áll, s mennyibe állott a lefolyt év alatt az egyleti ügyek vezetőinek szolgálatára? napnál világosabb, hogy azon erők melyeket felhasználni lehetett, mindkét tekintetben, — merem állítani — csekélyebbek voltak, az általok eszközölt eredménynél. És nem azon kell megütközni, hogy nem többet tett, mint a mennyit a választmány, hanem azon inkább, hogy olyan vékony kosztal, olyan az ürességtől kongó kamarával, a fiatalság étvágyától sovárgó vállalatot, milyen ifju egyletünk, mikép tudott az éhhalál fenyegető veszélyétől megmenteni, sőt inkább viruló jó egészségben s a további nevedés örvendetes reményével fenutartani?

De ne beszéljünk képekben s példabeszédekben, mint szokták mondani, beszéljünk magyarul.

Egyletünk legbuzgóbb törekvéseivel szemben, sem városunk, sem vidékünk részéről, még eddig nem örvend azon részvétnek és pártolásnak, mely egy ilyen népes város és vidék értelmiségi osztályától várható. Sokan vannak a hivatalosok, kevesen a választottak.

Maiglan sokkal nagyobb azok száma, kik úgy szólva félvállról, vagy loge-ból nézik, vagy bírálják azon kevesek hangyaszorgalmát, kik naponta egy-egy porszemnyi anyagot hordva összeve, a tervben vett díszes épületet építik — azok kik a szerény

tér sánczain belül dolgoznak — s azoknak a kik a sánczokon kívül kezeiket a zsebökbe dugva, szemlélődnek, közös javára, előmenetelére, minden lehetőt terveznek, gondolnak, tesznek s működnek.

Ha azon vastag elménczkedésnek, mely szerint a pokol utja jó akarattal van kikövezve, van valami értelme, ama másik ellentétnek, hogy a menyországba, csak a munka és jó cselekedet egyengeti az utat, valódi jelentősége van. Minden jó és üdvös vállalat csak is mindazoknak áldozatkész összműködése által vezet akár anyagi, akár szellemi jólétre, kik miveltségük, társadalmi állásuk által hivatvák, egy üdvösnek elismert vállalat munkáiba, terheibe, örömeibe és fáradaiba részt venni.

Egyletünknek fennállása és egy ily vállalat fenntartása becsület kérdése városunknak, Tordamegye és Aranyosszéknek, fejlesztése, pártolása pedig épen életérdeke.

Vannak olyan dolgok a melyeket ha argumentumokkal akarunk bebizonyítani, olyan nevétségeké válunk, mint az a philosophus, a ki papiroson és pennával akarta bebizonyítani saját lételetét. Ilyen komikus dolognak tartanám bebizonyítani akarni, a gazdasági egyleteknek s azok közt saját egyletünknek, szükséges voltát. Tekintsen szét akárki egy magasabb állásponttól elfogulatlan észszel, egészséges, ép látószemmel, a mi hegyeinken, völgyeinken és ronáinkon széjjel, s akarja, nem akarja be kell vallania, hogy ez így a mint van — ha élni akarunk — nem maradhat be kell vallania, hogy itt intéző észre, és intéző kezekre van szükség mezőgazdasági állapotaink javulása végett, hogy itt minden e célra irányuló törekvést, két kézzel kell megragadni, — be kell vallania, hogy ez bizonyára nem csekély, hanem olyan nagy feladat, melyen kevesek ereje, legjobb akarat és igyekezet mellett is elvégre megtörik, s csak is általános kéz és vállvetés, sokaknak egyesített anyagi és erkölcsi ereje, sőt erőfeszítése azon egyetlen talizmán, mely a világos és minden egyszerü értelem által megoldható titkot megfejt.

Valóban azok kik hidegen és közönnyel tekintik, vagy nem is méltatják figyelemre egyletünk erőfeszítéseit, saját érdekeik ellen cselekszenek.

Minden tőlünk kitelhető eszközökkel oda kell hát törekednünk, hogy városunk és vidéki terüle-

tünk minden olyan birtokossa, ki anyagi vagy erkölcsi erejével ezen közérdekű vállalatot elősegítheti, az egylet működési körébe bevonassék. Kevesen keveset, sokan ha nem mindent, nagyot és üdvöst tehetünk.

Egy dolog előttem bizonyos, s azt minden elfogulatlan polgártársunknak kétségbe nem vonható tényül kell elismernie, hogy a mely erővel rendelkezhetünk azzal a választmány hiven, s nem sikertelenül sáfárkodott.

És végre activ bizonyosnak tartom, hogy bár tovább is közönnyel és hidegséggel találkozunk, annyi polgár- és birtokos társaink részéről, — mig csak erőnk engedi, az ügyet feladni nem fogjuk, sőt minden lehetőt megteszünk, a mi a kemény sziveket is megpuhítani, minél több erőt nyerni, s az egyletet óhajtott felvirágzásra fogja segíteni.

Hogy a lefolyt évben sem voltunk haszontalan munkások, remélem meggyőzőleg fogja titkár ur jelentése documentálni.

Az ülést megnyitotnak nyilvánítom.

Nagy Ferencz.

Az erdélyi gazd. egylet kérvénye a mezei gazdaság szellemi s anyagi támogatása érdekében.

Mélyen tisztelt tekintetes képviselőház!

A magyar haza gazdaközönsége méltó megütközéssel értesült arról, hogy ugy a nmlgu földmívelés, ipar és kereskedelmi m. kir. miniszterium költségvetésének előterjesztése, valamint a nagyon tisztelt pénzügyi bizottság tárgyalása szerint a jövő 1876. évre ismét csak 50,000 ft irányoztatott elő a gazdaság különböző ágainak emelésére.

Szemben a súlyos anyagi helyzettel a mélyen tisztelt Tekintetes képviselőház, jogos hivatkozással a hazafias nemzet áldozatkészségére, új meg új terheket rakott az adófizető polgárság vállaira, a nélkül, hogy ezen terheknek elviselése akár szellemileg, akár anyagilag könnyebült volna. Az alkotmányos acra felvirradása, 1867 óta epedve várjuk azon törvényes intézkedéseket, melyek anyagi jólétünket biztosítani volnának hivatva — hazánknek egy sokat szenvedett, nemzetiségi tekintetben is kiválóan fontos része, a mindenkor hű és magyar Erdély még ma sem látja létének alapját, a birtokviszonyokat kelően rendezve, elveszett munkájának megtérítését, az urbéri kárpotlást mindenütt kiutalva. A termés bizonytalanságát egy mezei rendőri törvény teljes hiánya fokozza; az erdők közzgazdasági, pénz- és egészségügyi fontosságát,

szükségességét, nélkülözhetlenségét, törvény még nem ismerteti, nem hangsúlyozza, nem követeli — a kesergő unokák panaszával nem gondolva, pusztítani irtanak mindent, miből a terhek viselésére kielégítésére pénztermeni lehet. A gazda és cseléd, a birtokos és bérlő közötti viszony törvényesen szabályozva nincs, az önkény és leleményesség, az erőszak és csalás, a zsarolás és hűtlenség, mindkét részről legtöbbször akadálytalanul játszó szomorú szerepüket. Vizeink részint haszontalanul hőmpölyögve, részint egyesek vagy testületek rovására túlságosan kihasználva, elodázhatatlanul kívánják a vízjogi törvény megalkotását; sok helyt még szétszórt birtokaink egy kényszer-tagosítási vagy legalább is birtokkikerekítési törvény után sovárognak. És mit szóljunk állattenyésztésünk egyik nevezetes ágának fontos tényezőjéről: a községi bikatartásról, mely rendezetlen volta, számos esetben nem létezése miatt évről évre kisebbiti piaczos marháknak sok csapás által különben is gyérült számát. És vajon van-e törvényes intézkedésünk, mely a telkesítő gazdát kellő kedvezményben részesítené, akár bizonyos időre terjedő adómentesség, akár közvetlen segély p. o. méltányos kamatu vagy kamat nélküli kölcsön által? Van-e . . . de mit tolytassuk már is hosszúra nyult lajstromát azon közigazgatási teendőknél, melyeket a mélyen tisztelt Tekintetes képviselőház nálunknál mindenestre jobban ismer, ismernie kell! E meggyőződésünkben ezuttal csak arra szorítkozunk, hogy tisztelt honatyáinknak sok oldalról nagyon is igénybe vett becses figyelmét a ma még állami létfeltételünket képező mezei gazdaság szellemi támogatására irányozni bátrak vagyunk.

De ámbár teljes bizalommal nézünk országgyűlésünk jövődöbéli működése elé, még sem tagadhatjuk, hogy a szóban forgó tényezők oly morális hatással bírnak, mely a dolog természete szerint csak idő folytán juthat teljes érvényre; nem tagadhatjuk, hogy még e boldog idő felvirradásakor sem fogjuk mellőzhetni a közvetlen, az anyagi támogatást, annál kevésbé nélkülözhetjük most, midőn fokozott mérvben hivatkoznak áldozatkészségünkre és mégis sem szellemileg, sem anyagilag eléggé védve nem látjuk azt, miből áldoznunk kell! A közel multban sokat hallottunk vitatkozni a fizetési képesség és adóképeség felett — hogy az első gyengén áll, azt a vitatkozók tulnyomó része is elismerte, de, hogy az állítólagos adóképeség is napról napra ijesztő mérvben apad, az korántsem valami olcsó, egy vagy más tekintetben pressióra alkalmas phrazis, de keserű igazság, melyet csak az nem vehet észre, ki látni nem akar, vagy kinek látnia — nem szabad.

Tudjuk azt, hogy a gazdák „örökös panaszai“ nálunk ép oly kevésbé hangzanak kedvesen, mint másutt, de tudjuk viszont azt is, hogy sehol kevesebbet nem adnak e panaszokra, mint épen nálunk! Ha a statistika kérelhetlen számaiktól kérünk felvilágosítást, azt fogjuk találni, hogy az európai continens mivelte államai között nekünk van a legcsekélyebb földmívelési dotatióunk. Míg a gazdasági ha-

ladás élén induló Belgium területének négyszegmértföldjére Egyszáznegyvenyolcz forint és 46 krt ad ki állami segély gyanánt, míg Franciaország 91, a kis Württemberg 78, Ausztria 108 forintot sat. sat. szentel e czélra, addig az 5578 □ mértföldnyi területtel bíró Magyarország mértföldenként 8 frt 53 krt, az az nyolcz forint és 53 krt. „áldoz“ a gazdaság különböző ágaira és e szerint az utolsó helyet foglalja el!!!

Ha a lakosok számát vesszük alapul, az arány ekkor is csak oly szégyenletes marad reánk nézve, mert míg ausztriai szomszédunk 100 lakosra 2 frt 89 krt, Franciaország 2 frt 41 krt, Belgium 1 frt 59 krt, Württemberg 1 frt 53 krt költ, sat. sat. — addig mi egyszáz lelkenként nagylelkűen kiadunk harminczkét — k r a j e z á r t !!!

Nálunk, a hol a phrazis a realis való rovására még mindig nagy kényuralmat gyakorol, igen sokszor lehet hallani az önsegély üdvös voltának jóakaratu hangsúlyozását; csak azt felejtik el szives tanácsadóink, hogy az önsegély csak ott hajthat dús gyümölcsöt, hol a szellemi s anyagi jóllétnek előfeltételei s tényezői részint megvannak, részint hivatott kezek által előteremtetnek, fejlesztetnek és ápoltatnak. Könnyű és kényelmes az Angliára való hivatkozás, hol az önsegély ma legszebb diadalát üli, — de nem szabad felejtenuk, hogy ezen joggal csodált mintaállam évszázadok hosszú és nehéz küzdelmei után jutott a jelen polczra, — hogy kormányja milliokat áldozott arra, miszerint a nép azon méltán irigyelt fokot elérhesse, melyen az állam segélye már nem mint nélkülözhetlen szükség, hanem mint szivesen felajánlott adomány szerepel! És ki vonhatná kétségbe, hogy Belgium, Franciaország, Némethon és Ausztriában az önsegély minő szép eredményeket vivott ki — mégis sem itt, sem ott, az államférfiak a földmívelési dotatiót, mint láttuk, feleslegesnek nem tartják, hanem azt dúsán termő talajban gyümölcsöztetik! Fentebb csak a visszás számarány volt az, melyre utaltunk és még e mellett is minden tekintetben az utolsó helyre jutottunk, — de vajon mi történnék velünk, ha gazdasági előhaladottságunk szolgálna összehasonlítási kulcsul, — mennyire kellene emeltetnie a segélynek, mennyire súlyednie rangsorozatunknak, mellyel eddig csakis az európai continens miveltebb államait állítottuk szembe???

Átlépnök illetékességünk határát, ha részletezni akarnók, hogy a mélyen tisztelt tekintetes képviselőház által megszavazandó földmívelési dotatió részletenként hová, — mire fordíttassék, — mert nyolcz évi fennállása óta a nmlgu földmívelés, ipar és kereskedelmi m. kir. ministerium bizonyára elég anyaggal fog rendelkezni, hogy e tekintetben teljesen kimerítő s kielégítő tervezetet szolgáltatasson és annak foganatosításával hazánk mezőgazdaságán annyit lendíthessen, a mennyit egyrészt az elérendő czél követel, másrészt a megszavazandó összeg nagysága enged! Bátrak vagyunk tehát tisztoletteljes kérvényünk

befejezésül a mélyen tisztelt Tekintetes képviselőházat arra kéri:

I. méltóztassék az illetékes ministériumokat oda utasítani, hogy az erdélyi birtokviszonyok rendezése, a kényszer-tagosítás vagy birtokkikerekítés, az erdészet, a mezei rendőrség, a földhaszonbérlet, a gazda és cseléd közötti viszony, a községi bikatartás és a vízjog törvényes szabályozása, esetleg más közgazdasági érdekek ügyében mielőbb törvényjavaslatokat beterjeszteni el ne mulasszák.

II. méltóztassék elhatározni, hogy ezen beterjesztett törvényjavaslatok mielőbb tárgyalassanak.

III. méltóztassék a nmlgu földmivelés, ipar és kereskedelmi min. kir. ministeriumot azonnal utasítani, hogy a földmivelési dotalió iránt részletes költségtervezetet dolgozzon ki és kegyeskedjék a mélyen tisztelt tekintetes képviselőház a jövő 1876 évre a gazdaság különböző ágainak emelésére szánt összeget ezen indokolt kimutatás alapján megállapítani megszavazni.

A tordai vándorgyűlés jegyzőkönyve.

Első ülés,

Csütörtök, 1875. szeptember hó 30-án d. e. 10 órakor.

Igazolt tagok: lásd a névsort a jegyzőkönyv végén.

Elnök: Báró Huszár Sándor, az erdélyi gazdasági egylet alelnöke.

Titkár: Gamauf Vilmos, az erdélyi gazdasági egylet titkára.

I. Elnök meleg szavakban üdvözlővén a jelenlevőket, mindenekelőtt őszinte sajnálattal emlékezik meg gróf Mikó Imre uró nmlga gyengélkedéséről, mely a köztisztületben álló nagy hazafit elnöki teendőinek teljesítésében gátolta, s így szólónak jutott azon szerencse e diszes polczot elfogalhatni. Ha a bejelentett tagok során végig tekint, örömmel constatálhatja, hogy a vándorgyűlések iránti részvét évről évre növekedőben van, hogy azoknak jelentősége mindinkább és általános elismerésre talál. És ha valaha, úgy éppen a mostani nehéz időben ez érdekeltsegre legnagyobb szükség van, mert ha gazdasági állapotaink tarka képén végig tekintünk, csak az egy szőlészetben látunk méltó haladást, a többi miveleti ágak el vannak hanyagolva, gazdasági iparról úgy szólván szó sem lehet. Igaz, hogy e tekintetben a vád nem egyedül a gazdákat terheli, kiknek gyakran nyomasztó közterhekkkel, rendezetlen birtokviszonyokkal kell küzdeniök, de nem szabad felejtenuik azt sem, hogy önmunkásságunknak lehető kifejtésével mily számos előnyt vivhatunk ki, és hogy egyáltalában csak akkor fogjuk elérni a célt, ha ön-

magunktól legtöbbet követelünk. A jelen — mint számban mint értelmiségben gazdag gyűlés lehangosabb bizonyítékát adja annak, hogy gazdáink megértették a korintó szavát és a vendégszerető Torda szives meghívására örömmel segreglettek össze. Midőn végül magát a gyűlés elnezésébe ajánlaná, az erdélyi gazdák negyedik vándorgyűlését ezennel megnyitja.

Vándorgyűlés az elnöki megnyitó beszédet zajos éljenzéssel fogadja.

II. Elnök: a megyék (székek) és városok, valamint a gazdasági egyletek küldötteit és képviselőit jelentkezésre kéri fel.

Jelentkeznek, mint Alsó-Fehérmegye képviselői: Török Antal, Pávai Vajna Elek, Varró Gergely és Szalánczi Lőrincz.

Mint Hunyadmegye képviselői: Barcsai Béla, Gyárfás Ferencz, Iszekucz Márton, Rigó Gyula és László Ignác.

Mint Küküllőmegye képviselője: Potsa József.

Mint Udvarhelyszék képviselői: Ugron János és Jakabházi Zsigmond.

Mint Déva városa képviselői: László Ignác és Iszekucz Márton.

Mint Sz.-Udvarhely városa képviselői: Kállai Sándor és Mezei István.

Mint Felvinc városa képviselői: Magyar Efraim, Szacsvai Lázár és id. Magyar György.

Mint a magyar országos gazdasági egylet képviselője: Kodolányi Antal.

Mint a Küküllőmegyei gazdasági egylet képviselői: Potsa József, Réthi János, Turóczy Pál, Gál Domokos, Zöld Antal, és Szilágyi Lajos.

Mint az erdélyi-szász gazdasági egylet képviselője: Ongerth Mihály.

Mint a bécsi és styriai cs. kir. gazdasági egyletek képviselője: Gamauf Vilmos, mint azon egyletek levelező tagja.

Mint a felső-ausztriai és galicziai cs. kir. gazdasági egyletek képviselője: Gamauf Vilmos,

III. A vándorgyűlési előértekezlet által felkért kijelölő bizottság jelentését megtévén, a különböző bírálati s kiránduló bizottságok következőleg állapíttatnak meg:

Az állattárlat három osztályának megbirálására: elnök Szentpáli Ignác, jegyző Szentkirályi Gyula, Dávid Antal, Keresztes András, Kodolányi Antal, gr. Haller Jenő, Mezei István, Vörös Sándor, Furka Ferencz, Binecz Sándor és Szacsvai Lázár.

A mezei termékek megbirálására: elnök Bedőházi János, jegyző Balaskó Ferencz, Márkos Ferencz, Szentpéteri Antal, Mara Károly, Magyar Pál, Turóczy Pál, Szacsvai Lázár és Bors Albert.

Kerti termények és a gyümölcs megbirálására: elnök Nagy Ferencz, jegyző Veress Dénes, Furka Ferencz, Ritter Gusztáv, Dugaszi Albert, Szentgyörgyi József,

Szentgyörgyi Lajos, Velits Sámuel, Szabó Sámuel, Vályi Elek és Ongerth Mihály.

A borok megbirálására: elnök br. Kemény György, jegyző Dávid Antal, Lengyel Adám, Farnos Elek, László Ignác, Zeyk József, ifjabb Dániel Inre, Bedőházi János és Sámuel László.

A méhészet megbirálására: elnök és előadó Szentgyörgyi József, Horváth János, Papp László és Hutter Sámuel.

Az erdészeti tárgyak megbirálására: Fekete Lajos, László Ignác és Vokrzál Vilmos.

Az eszközök és gépek megbirálására: elnök Miksa Elek, jegyző Kovácsi Miklós, Vörös Sándor, Török Antal, Szabó gépész, Csiszér Lajos és Timbus József.

A házi ipar tárgyainak megbirálására: elnök Puhl Ignác, jegyző Darkó Zsigmond, Pap Gyula, Felföldi Elek, Izzekucz Márton és Szabó Sámuel.

A szántóverseny megbirálására: elnök Kodolányi Antal, jegyző Furka Ferencz, Bede Károly, Szilágyi Lajos, Köteles Sámuel és Gegesi Sámuel.

Cseléd- és szőlőmivelő jutalmat osztó bizottság: Nagy Ferencz, Magyarai Efraim, Velits Ödön.

A kiránduló bizottságok tagjaiul felkéretnek:

a mező-nagycsáni gazdaság megszemlélésére: előadó Vörös Sándor, Potsa József, Vokrzál Vilmos, Pethő Miklós, Nagy Zsigmond, László Ignác, Gróf Haller Jenő, Szacsvai Lázár, Balaskó Ferencz, Gál Domokos és Dávid Antal.

az aranyos polyáni gazdaság megszemlélésére: előadó Magyarai Efraim, Tóth Mózes, Csiszér Lajos, Vályi Elek és Ferenczi József,

a szindi gazdaság megszemlélésére: előadó Réthi János, Fekete Pál, Farnos Elek, Lázár Lipót, Szentkirályi Gábor, Bartha Károly, Pávai Vajna Elek, Máté Pál és Török Antal.

a bágyon-kövendi kis gazdaságok megszemlélésére: előadó Nagy Albert, Szentgyörgyi József, Gombos József, Fosztó László és Szalánczi Lőrincz.

a toroczkói s toroczkó szent-györgyi gazdaságok megszemlélésére: előadó Székely János, Gyárfás Ferencz, Barcsai Béla, Kodolányi Antal, Márkos Ferencz, Furka Ferencz, Beteg Imre, Szentkirályi Gyula, Finta Miklós, Papp Károly és Gamauf Vilmos.

a tordai szőlőtelepek megszemlélésére: előadó Gál Domokos, Schiessel Albert, Tóth Mózes, Ongerth Mihály, Török Antal, Zeyk József, Szilágyi Lajos, Szigeti Sándor, Osztián Gerő és Velits Sámuel.

a csáni és gyóresi szőlőtelepek megszemlélésére: előadók Kodolányi Antal és Szabó Sámuel, Furka Ferencz, Szentpáli Ignác, Ritter Gusztáv, Veress Dénes, Velits Ödön és Gamauf Vilmos.

IV. Erdélyi gazdasági egyleti titkár Gamauf Vilmos a központi egylet igazgató választmánya nevében a következő jelentést olvassa fel:

Tisztelt vándorgyűlés!

Miután az 1872. évben october 3—6-áig Dicső-Szt.-Mártonban tartott második vándorgyűlés által elfogadott alapszabály 18. §a szerint „a vándorgyűlés azon határozatai, melyek nem igényelnek azonnali végrehajtást — végrehajtás végett az erdélyi gazdasági egylethez tételnek át” — kötelességünké válik a harmadik vándorgyűlés által az erdélyi gazd. egylethez utalt indítványok és határozatok ellátását és végrehajtását illetőleg röviden a következőket tudatni.

1. Gazd. egyleti titkár Gamauf Vilmos „Egy gazdasági egylet szervezése s hivatása” című értekezéséből folyólag tagtárs Kodolányi Antal ur azon köszönettel fogadott indítványt tette, hogy helyi egyletek alakítására kellene főleg törekedni s egyuttal késznek nyilatkozott, az említett helyi vagy községi egyletek számára alapszabályt dolgozni ki s az 1875-ben tartandó vándorgyűlésnek rendelkezésére bocsátani.

A t. indítványozó ur ígérését az „Erdélyi Gazda” idei 5. számában beváltván, van szerencsénk az alapszabály tervezetet szives elfogadás, esetleg módosítás végett bemutatni.

2. Tagtárs Sándor Miklós ur elfogadott indítványa, hogy a fentemlített értekezés tanulmányozás végett az erdélyi részek hatóságainak külön lenyomatban megküldessék, hogy így remélhetőleg minél előbb, s minél több gazd. egylet alakulhasson, az erdélyi gazd. egylet által 1874. november 9-én tartott üléséből foganatosított ugyan, azonban egyletek alakulásáról fájdalom mindeddig mit sem hallottunk.

3. Tagtárs László Ignác „Hunyadmegye erdőségeiről” értekeztvén, első sorban hangsúlyozta, hogy az erdőknek megmentése a végpusztulástól, nagyrészt a birtokviszony tisztázásától függ. Ebből folyólag Pávai Vajna Elek ur azon indítványt tette, hogy a vándorgyűlés e tárgyban külön felterjesztést intézzen az országgyűlés és magas kormányhoz, mely felterjesztés a tagosítás nagy horderejű ügyére is kiterjedvén, a tagosítási eljárás, valamint a közhelyek szabályozásának megkönnyítését, különösen pedig az 1872. május 6-ról kelt igazságügyminiszteri rendelet módosítását, illetőleg hatályon kívül helyezését czélozza. E nagy horderejű indítványt vándorgyűlés magáévá tévén, a további eljárást gazd. egyletünkre bizta. Az igazg. választmány 1874. november 9-én tartott ülésében tárgyalván e határozatot, 187. j. k. szám alatt szakértő albizottságot kért ezen felirat szerkesztésére. Albizottság! előadónál Pávai Vajna Elek urat választván, már az 1874. december 21-én tartott r. k. ülésen bemutathatta terjedelmes dolgozatát, mely „Törvényjavaslat az erdélyi részekben követendő birtokrendezési és tagosítási eljárást illetőleg” czim alatt az „Erdélyi Gazda” idei 2. 3. és 4. számában az általános indokokkal együtt közöltetett. Az egylet nevében Lészai Lajos ur e törvényjavaslatot az országgyűléshez beadván, már idei február 6-án a kérvényi bizottság azt a ház elő terjeszté, hol Lázár Adám, Tisza László s Molnár Antal felszólalásai után a kormány utasított, hogy ezen munkálat alapján mielőbb törvényjavaslatot ter-

jesszen elő. Tudva van a t. vándorgyűlés előtt, hogy ezen kívül az erdélyrészi képviselő urak külön emlékiratot dolgoztak ki és nyújtottak be, mindezeknek tárgyalása azonban elmaradt a rohamosan megváltozott pártállás s az akkori kormány lelépése miatt, — a jelen országgyűlési szak elején egyletünk alelnöke Tisza László újból szóba hozta a birtokrendezés fontos ügyét, és reméljük, hogy a november elején ismét összegyűlendő honatyák a költségvetés letárgyalása után ezen életbe vágó kérdést ránk nézve kedvező módon fogják megoldani.

4. A mult vándorgyűlésen terjesztett elő egy indítvány az országszerte termelendő 60 legjelesebb alma és 60 legjelesebb körtefaj érdekében mely a gyümölcsészeti bíráló bizottsághoz utasítatván, általa a lajstrom megállítatott. Vándorgyűlés a beterjesztett névsort elfogadván, felkérte egyletünket, hogy ezen lajstromot magyarázó szöveggel kinyomatni és lehetőleg elterjeszteni, továbbá hogy a közelebbi tárlatokon az ajánlott fajoknak bemutatásáról gondoskodni sziveskedjék.

Ámbár gazdasági egyletünk a névsort már mintegy véglegesen szerkesztve kapta kézhez, az a gyümölcsészeti szakosztály hetenkénti izlelései alkalmával folytonos vita tárgyát képezte, melynek eredménye választmányunk idei febr. 1-én tartott ülésében jelentetett be. E szerint 5 alma és 4 körte faj volna mással felcserélendő, még pedig

az angol arany peppin (névsor 20. sz.) helyett a Schönbrunni reinette;

a Lucas izletese (25. sz.) helyett a London peppin;

a Ferencz József császár calvil (29. sz.) helyett az

Orange peppin;

a Wagner érdem érmes almája (35. sz.) helyett a Borsos alma;

a Gyógyi alma (59. sz.) helyett a Bánffy Pál alma ajánlatott.

A körtéknél a következő változások vannak javaslatba hozva:

a Gellert vaj körtéje (20 sz.) helyett Deux soeurs;

a Calebasse Karafon (24. sz.) helyett Robin muskotály;

az Edward király (26. sz.) helyett I. Ferencz József magyar király;

a királyi téli vajkörte (50. sz.) helyett a Delicé Joigoigne.

Bár gyümölcsészeti szakosztályunk ezen változásokért teljes felelősséget vállalt és azok választmányunk helyeslézetével is találkozott, a végelfogadást mégis a n. t. vándorgyűléstől kérjük és várjuk. Mihelyest a kérdés teljesen tisztázva leendő, a névsor a már nagyrészt készen álló magyarázó szöveggel együtt ki fog nyomatni, s lehetőleg elterjeszteni; az erdélyi gazd. egylet, valamint a kolozs-monostori gazd. tanintézet kertjeit illetőleg pedig már korábban intézkedés történt, hogy az 1876/7-iki idényre nézve a csemete eladás a megállapított névsor utmutatásai szerint történésék. Továbbá elhatározá egyletünk, hogy ezen 60 alma és

60 körte fajt, a mennyire azok megvolnának, az Arnoldi-féle gyümölcs mintázat gyűjtemnyből meg hozatja, a hiányzó fajokat pedig megkészteti, hogy így alkalom legyen nyújtva, eltekintve az időjárás s termési viszonyoktól, az ajánlott fajok mintázatait bármikor tanulmányozni s érdeklődőknek bemutatni.

Az ajánlott fajoknak természetben a tárlatokon való bemutatása az illető kiállítást rendező intéző bizottságnak leendő feladata, mely célra az összes gyümölcsanyag lenne igénybe vehető, a legkorábbi gyümölcsök természetesen csak mintázatokban volnának képviselhetők.

5. A dévai vándorgyűlésen a borbiráló bizottság a csoportok felosztása ellen szólalván fel — határozatott, hogy a jövőre netalán rendezendő borkiállítások alkalmával az elegendő nehezebb borok választassanak el a fajboroktól és külön csoportba sorolva külön is jutalmaztassanak.

Ezen határozatnak részben az idej tárlati értesítés már megfelelt, részben a borbírálat fog megfelelni.

6. Ugyanakkor Tisza László ur és társai indítványozták, hogy a gyümölcs jövőre a tárlat megnyitása előtt tiz nappal állíttassék ki, határozatassék meg és az eredményről jelentés tétessék — továbbá, hogy ezentul csak sajátnevelési fán termelt gyümölcsnek adassék jutalom, mely indítványokat a vándorgyűlés elfogadta s foganatosítás végett egyletünkhez áttette.

Az első kívánalmat illetőleg, hogy t. i. tiz nappal előbb a gyümölcs kiállíttassék és szakértő bizottság által egyenként pontosan meghatározatassék — azt teljesíthetőnek nem tartjuk, mert ellene ugy tapasztalati okok, mint pénzügyi tekintetek elég hangosan szólnak. Hogy azonban a tisztelt indítványozó urak célja: a gyümölcs determinálása mégis eléressék, bátrak vagyunk ajánlani, hogy a kétséges vagy hamisan elnevezett gyümölcs Kolozsvárra az egylet székhelyére beküldessék és ott a szokásos izlelések alkalmával a rendelkezésre álló tudományos segédeszközök alapján meghatározatassék és hiteles névvel ellátva a tulajdonoshoz visszajuttatassék.

A második határozat, hogy t. i. csak saját nevelési gyümölcsfáról származó terméknek adassék jutalom a gyümölcsbírálati alapelvek közé felvétellett.

7. Ugyancsak a dévai vándorgyűlésen tagtárs Bereczki Sándor ur azt indítványozá, miszerint az erdélyi gazd. egylet találjon meg vidékenként ügybarátokat a végből, hogy a körükben levő gyümölcstenyésztők gyümölcsös kertjeit számbavéve, azoknak minőségéről és lehetőleg az azokban található fajokról a jövő vándorgyűlésre kimutatást terjesszenek be, mely jelentés a jutalom odaitéléseknél figyelembe vétesenek. Vándorgyűlés az indítványt elfogadván, egyletünk választmánya nevében a titkári hivatal idei február végével egyelőre 55 felszólítást küldött ki a következő, a gyümölcsészeti szakosztály által megállapított kérdésekkel. Milyen nagy a gyümölcstelep terjedelme? Gyümölcsnemenként mennyi a termőfa? Mennyi az évenként eladó csemete? Miféle gyümölcsnem fordul az illető vidéken leginkább elő?

Mi módon értékesül ott a gyümölcs? neveztessek meg a vidéken legjobban diszló 3—4 gyümölcsfajt? Vannak-e a vidéken még több gyümölcsstelep tulajdonosok is, kikhez ezen felszólítás intézhető volna? Ha a telepről külön katalógus létezik annak beküldése kéretik.

Biztos reményünk volt, hogy ezen uton haladva, lassan lassan az erdélyi részek gyümölcsészeti statistikájának alapkövét lerakhatjuk, de fájdalom a szokásos indolentia most sem tagadá meg magát, mert az 55 felszólításra csak 15 válasz érkezett. Ezen kimerítő tudósításokért a t. beküldőknek őszinte köszönetet szavazva, van szerencsénk a betűrendes kimutatást ezennel tiszteletteljesen bemutatni.

8. Ugyanott tagtárs Tisza László ur és társai azon indítványt tették, hogy készítsen az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmánya alapszabályokat az állat, gabona, gyümölcs, szóval bárminemű gazdasági kiállítványok bírálataánál alkalmazandó eljárást illetőleg, küldje ki azokat előleges megvitátásra a vidéki gazd. egyesületeknek és terjessze be végleges elfogadás végett ezen alapszabályokat a legközelebbi vándorgyűlés elé. Az ülés ezen korszerű indítványt örömmel tette magáévá és választmányunkra hárámlott már most azon feladat, hogy a határozat kívánalmainak megfelelően. Nehezítette a kedvező megoldást azon sajnos körülmény, hogy e téren a szarvasmarha bírálatát kivéve semmiféle előmunkálattal, forrással nem rendelkezhetünk, mert ugy a magyar szakirodalom, valamint a külföldi is tudunkkal e tárggyal még nem foglalkozott. Az itt-ott működő juryk elvi megállapodásai nyilvánosságra csak alig kerülnek, pedig ezek szolgáltathatnák a legmegbízhatóbb, a legértékesebb anyagot. Választmány a bírálati alapelvek elkészítésére kilencz albizottságot küldött ki, — ezek közül nyolcz munkálkodását befejezte, csak egy fontos bírálati osztály, a gépészeti jury részére az alapelvek még nincsenek megállapítva. Jóllehet az elfogadott határozat szerint ezen dolgozatokat a vidéki gazd. egyesületeknél köröztetnünk kellett volna, — bővebb megfontolás mellett egyrészt, az idő röszége miatt másrészt czélszerűbbnek tartottuk a t. vándorgyűlés szives beleegyezésével ugy intézkedni, ezen elvek helyességét mintegy kipróbálni, azaz a jelen tárlaton működő juryknek véleményezés végett kiadni s becses véleményüket az octóber 3-iki zárülésre bekérni, a gépbíró bizottság pedig külön felkérendő lenne, hogy mennyire lehet javaslatot készítsen, mely jövőre nézve zsinórmértékül szolgálhasson. A végleges elfogadást egyelőre nem ajánljuk, mert több évi alkalmazásra lesz szükség. míg biztos ítéletet mondani képesek lehetünk, míg az igényeknek megfelelő munkálattal rendelkezhetünk.

Az évről évre esetleg újabb tapasztalokkal bővített szabályzat elegendő támaszt, fog nyújtani minden egyes bíráló bizottságnak és így a kívánt czél el lesz érve a nélkül, hogy tökéletlen, elhamarkodott munkálattal lennénk kénytelenek már ma mint véglegest elfogadni.

9. Végre a dévai vándorgyűlés kötelességünké tette, hogy a külön földmívelési ministerium felállítását, az er-

délyrészi szarvasmarha tenyésztelep szervezését, a vinczellér és haszonkertész képezde létesítését, mezei rendőrségi, gazdasági eseléd, munkás és gazda közötti viszonyok rendezésére vonatkozó törvények hozatalát ezentul is szorgalmazza, s ez érdekekben el ne mulasszunk jövőre is semmit. Egyletünk a becses megbízásnak hiven eleget tett, de fájdalom mindeddig eredmény nélkül ismételte azt, mit évről évre a m. kormányhoz intézett tiszteletteljes felterjesztéseiben hangsúlyozni meg nem szünt!

A jelen országgyűlés bölcse belátásától és erélyétől várjuk anyagi ügyeinknek felkarolását, megvédését, — bár mentve maradnánk azon keserű csalódásoktól, melyekben eddig fájdalom oly gyakran részesültünk!

Evvél tiszteletteljes jelentésünket bevégezve, maradunk a tisztelt vándorgyűlésnek alázatos szolgálói

Az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmánya.

Vándorgyűlés mindezekre pontonként a következő határozatokat hozza:

ad. 1. tagtárs Kodolányi Antal urnak szives fáradozásáért köszönetet szavaz és az eredeti szöveget magyarázó jegyzeteivel együtt, a kölcsön kamatláb meghatározásának elhagyásával egyhangulag magáévá tette a mint következők:

Az N. községi kisbirtokosok gazdasági egyesületének alapszabályai.

1. Az egyesület czélja: egyrészt a községbeli kis birtokosok mezei gazdaság teréni ismereteinek gyarapítását, más részről viszont azok anyagi előmenetelének előmozdítása.

2. A gazdasági ismeretek gyarapítása eszközöltetik: a) az egyesület által a tagok használatára megrendelt gazdasági lapok és beszerzett gazdasági s természet-tudományi könyvek olvasása, b) az egyesület heti összejövetelei alkalmával és havi üléseiben a folyó gazdasági teendők feletti vélemények kicserélése által.

3. Az anyagi előmenetel előmozdítása pedig történik: a) az egyesület költségén beszerzett kitünő gazdasági és kertészeti magvak, gyümölcsfák és oltógalyaknak az egyesület tagjai közötti szétosztása, b) továbbá czélszerű gazdasági gépek és eszközöknek az egyesület tagjai közötti kisorsolása, c) nemes tenyész-apaállatoknak beszerzése, s azoknak csupán némi csekély díjért az egyesületi tagok állatai fedezésére való átengedése, s d) termelő gazdasági társulatok alakítása által.

4. Az egyesület tagja lehet minden községbeli becsületes kisbirtokos gazda, aki három évre, havonként befizetendő 10 kr. befizetésére becsület szavával kötelezi magát.

(Legczélszerűbb, ha minden ily egyesület csak is egy községre terjed ki és csupán oly helyeken szükséges ezeket több községekre kiterjeszteni, a hol ily községek egymástól legfeljebb 1/2 óra távokra esnek, s ha azok oly kicsiny községek, hogy bennök egyenként egy-egy ily egyesület fenn nem

állhat. Havi 10 kr. befizetése, a mi egy évre 1 frt. 20 krt tesz, tagsági díjnak elegendő, egyszersmind pedig oly összeg is, melyet még szegényebb sorsu földmives is befizethet, a kikre különös tekintettel szükséges a havonkénti befizetést követelni.)

5. Az egyesület megalakultnak tekinthető, mihelyt 25 tag magát, egy ily egyesület alakítását indítványozó lelkész, tanító, jegyző, vagy bárki másnál beíratta.

(Legtöbb sikert lehetne ily egyesületektől várni, ha azok alakítását a lelkész, tanító vagy jegyző urak vennék kezökbe vagy egyes oly lelkes közép-birtokosok, a kik egyes községekben a nép bizalmát bírják. 25 tag a megalakulásra elegendő, mivel ekkor már az év végéig 30 frttal rendelkezvén az egylet, az anyagi iránybani működését is megkezdheti.)

6. Az összeállott tagoknak legelső kötelességök egy alakuló s tisztviselő választó gyűlés tartása, a melyen a tagok számbavétele után az egyesület elnöke s jegyzője, mindkettő szavazattöbbséggel s titkos szavazat útján, megválasztatnak, és pedig mindkettő 3 évre.

Három év elteltével az egyesület újra alakul s újra választja elnökét s jegyzőjét is.

(A mint a tagok számba vétettek s az elnök és jegyző meglettek választva, az elnök látván, hogy milyen az egyesület iránti részvét, és ebből a bejövendő tagsági díjak összegét is, hogy az egyesület szellemi iránybani működése azonnal meginduljon, a remélhető tagsági díjak összegének arányában, azonnal megrendel egy, vagy több gazdasági lapot és könyvet, a mely kiadásnak azonban nem szabad az összes remélhető tagsági díjak összegének 10%-ánál többre menni. S hogy mind e mellett az egyesület olvasni szerető tagjainak azonnal minél több alkalmat lehessen nyújtani az olvasásra, az elnök és jegyző igyekezzenek egyes vagyonsabb birtokosoktól vagy néhány gazdasági könyvet, vagy valamely gazdasági lapot vagy ajándékkép, vagy csupán használatra, olvasásra kieszközölni.)

7. Az elnök kötelessége, az egylet üléseit s gyűléseit összehívni s azokat vezetni, az egylet vagyonát jóállás mellett kezelni, s előforduló esetekben az egyesületet képviselni.

8. A jegyző kötelessége, az ülések s gyűlések jegyzőkönyveit vezetni, a tagoktól a havi tagsági díjakat beszédni, s azt minden hónap végén az elnöknek átszolgáltatni, s $\frac{1}{4}$ évenként a havi ülésekben előfordult tárgyak megvitatásának eredményeiről, valamint a közgyűlésről s általában minden az egyesület életére vonatkozó eseményekről, az egyesület közlönyétül szolgáló gazdasági lapot rövid kivonatban értesíteni.

9. Az egyesület minden vasárnap délután társalgási összejöveteleket tart.

(Ily társalgási összejövetelek nyárban csupán vasárnap délután, télben ellenben gyakrabban tartathatnak, s ezen társalgási összejövetelek alkalmával a jegyző az előbbi összejövetel óta beérkezett gazdasági lapokból, ha azokban

valami, vagy a kisbirtokosokat közelebről érdeklő tárgy, vagy a vidék gazdálkodásában előnyösen felhasználható tanács foglaltatik, azok kedvéért, a kik netán olvasni nem tudnak, azokat felolvassa. Sőt azokról magyarázatot is tart, a miért is óhajtható, hogy ily egyesületek jegyzőségét, a hol gazdatisztek laknak, ezek, vagy gazdasági ismeretekkel bíró földbirtokosok, tanítók s jegyzők vállalják el.)

10. Minden hó utolsó vasárnapján rendez havi ülés tartatik, melyben az egylet elnöke, a gazdasági folyó teendők közül azokat, melyek épen napi rendben lévén, az illető egyesület tagjaira nézve legnagyobb fontossággal bírnak, megvitatás végett kitzüzi.

A jegyző pedig ezen havi üléseken mindannyiszor jelentést tesz a tagsági díjak befizetéséről, a befolyt összeget az elnöknek átadja, a ki azután azt vagy a takarékpénztárba teszi, vagy pedig 3 jót álló aláírása, s a kölcsönvevő azon kötelezettsége mellett, hogy a felvett összeget december 1. napján az egyesület pénztárába befizeti, egy vagy más társulati tagnak méltányos kamattal kiadja.

(Ezen havi üléseken mindig azon teendőt kell a folyó teendők közül megvitatás végett kitzüzni, a mely a helyi viszonyokat tekintve a legfontosabb, s a jegyző ily alkalomkor az egyesület által beszerzett könyvekből, az illető tárgyról szóló fejezeteket, véleményt felolvashatja.)

11. Minden év december hó 1. és január hó utolsó napján közgyűlés tartatik.

(A december havi közgyűlésen mindenekelőtt számbavételek az egyesület vagyoni állása, s az egész év folytán begyűlt tagsági díjak összegéből levonván, — mint kiadati engedélyezett összegek, — az irodai szerekre való kiadások, s a gazdasági lapokra kiadott előfizetési összegek, a fennmaradó összegből legelőször is megállapittatik, miféle nagyobb, az egylet tagjai között kisorsolandó, de mindig csak a kis gazdák szükségletéhez mért gazdasági gép vagy eszköz szereztessék be, p. o. vaseke, vasborona, rosta, kézi cséplő stb. azon összegből pedig, mely ezen gép vagy eszköz beszerzésén túl fennmarad, vagy oltógalyak, vagy egy- vagy többféle gazdasági vagy kertészeti magvak szereztettek be oly mennyiségben, hogy a beszerzett tárgyak, vagy egyike, vagy másikából okvetlenül minden egyesületi tag részesüljön.

Nagyobb számu tagokkal bíró egyesületek nemes tenyész apa állatokat is szerezhhetnek be az egyesület tagjai birtokában lévő állatok fedezésére, a mely esetben azután az egyesület tagjai által fizetendő fedezési díjakat az egyesület határozza meg, a mit lehetőleg főleg eleinte nem kell magasra tenni, hogy a bizton reményelhető fedezési díjakból az illető nemes tenyész apaállatok jó tartásának költsége kikerüljön. Később kísérletet lehet tenni azzal is, hogy az egyesület ily nemes tenyész apa állatokat beszerelve, azokat az egyesület tagjai között elárverezze, a mikor is azután, ha olcsóbban kél el az állat az árverésen, mint a mely áron beszerzettetett, a veszteséget az egyesület pénztára viseli.

(Folyt. köv.)

E G Y V E L E G.

* Sajtó hibaigazítás. „A hasznos emberekről“ szövegbe (lásd az „Erdélyi gazda“ mult számát) két boszontó sajtó hiba csuszolt be. Ugyanis a 333 lap második hasábjának harmadik bekezdése első sorában „bitorolva“ helyett olvasd határolva, a 334 lap második hasábjának harmadik bekezdése első sorában, „hordóra“ helyett olvasd Tordára.

* A hazai mezőgazdaság szellemi anyagi támogatása érdekében az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmánya lapunk mai számában teljtartalmulag közölt kérényt intézett az országgyűléshez és egyidejűleg az összes gazdasági egyleteket ezen felterjesztés támogatására kérte fel. Ajánljuk eufontos ügyet a szakirodalmi, valamint a politikai napi sajtónak is becses pártfogásába.

* A torda aranyosi gazd. egyesület october 7-én tartott közgyűlésén a fáradhatatlan titkár Velits Ödön érdekes jelentést terjesztett elő, melyből ezuttal csak rövid kivonatot közölhetünk. Az egyesület 9 választmányi ülésen 140 folyó ügyet intézett el, felépítette köztelki házát 1050 frton, rendezett 1874. szeptember 20-án egy sikerült szarvasmarha kiállítást, mindkét célhoz a ministerium 800 frtal járult. A br. Kemény György által díjazott szőlészeti pályakérdés megfajtója tanár Nagy Ferencz volt. A köztelek egészen be van ültetve, már a jelen évben több ezer csemete lesz eladható. A tagok létszáma: alapító 50 frtjával 49, évdíjas tag 4 frtjával 73. A pénztári jelentés szerint bevétel 2002 frt 68 kr., kiadás 1685 frt 48 kr., alapító és tagdíjakból befizetetlen hátralék 480 frt. Közgyűlés a választmány ajánlata folytán Sám László, Kovács József, Fekete Pál és Gamauf Vilmos urakat tiszteletbeli tagokká választotta. Nagy Ferencz indítványozta, hogy a köztelek mellett levő 2 holdnyi tér faiskolául kéressék el, — elfogadtatott, valamint a tagok gyűjtésére s a hátralétek befizetésére vonatkozó indítványok is. A közgyűlés daczára annak, hogy megyei bizottmányi ülés délutánján tartatott, nagyon gyéren volt látogatva, mely kirívó közöny nagyon roszul esnék, ha azt a csak most lefolyt vándorgyűlés és az őszi sürgős mezei munkák általi elfoglaltatásnak nem lehetne tulajdonítani(?); azért t. levelezőnkkel együtt mi is kívánjuk, adná isten, hogy felfogva ily egyesületnek mindenkire kisugárzó nagy szellemi anyagi hasznát, több pártolásnak s részvétnek örvendhessen a derék torda-aranyosi gazd. egyesület.

* A Franklin-Társulat magy. irod. intézet által Budapesten következő közkedvességben részesülő, csinosan és pontosan kiállított, s a legnagyobb gonddal szerkesztett az 1876. szökeővre kiadott naptárak küldettek be szerkesztőségünknek: Falusi gazda naptára. Entz Ferencz, Galgóczi Károly Grubiczy Géza, Kenessey Kálmán, Lávay Jenő, Lukácsy Sándor, Nyáry Gyula báró, Nyáry Ferencz, Rodiczky Jenő, Tormay Béla s többek közreműködésével szerkeszti Máday Izidor, a földmívelés, ipar, és keresk. ügyi miniszteriumban titkár. XII-ik évfolyam. Ára füzye 80 kr. Borászati naptár. Szerkeszti dr. Nyáry Ferencz, a tarczali vinczellér-tanoda igazgatója. A földmívelési miniszterium megbízása folytán. III-ik évfolyam. Ára 80 kr. Iparos-naptár. Szerkeszti Gelléri Mór, az „Alföldi

iparlap“ szerkesztője. Számos fametszettel. I-ső évfolyam. Ára 50 kr.

* A vándorgyűléseink iránti érdeklődés évről-évre növekedik, minek igazolásául, egyebektől eltekintve, az igazolt tagok számának örvendetes gyarapodására is utalhatalunk. Az első maros-vásárhelyi gyűlésre 161, a dicső-szentmártonira 122, a dévaira 176, a közelebb megtartott tordai vándorgyűlésre pedig kétszáz tizenhárom igazolt tag volt bejelentve.

* Gazdasági szemle a bécsi közkiállításou cím alatt az 1873. bécsi világkiállítás gazdasági részét tárgyzó érdekes munka hagyta el a napokban a sajtót; — írták Barkassy Kálmán, a kassai m. kir. gazd. tanintézet volt igazgatója; Tormay Béla a budapesti állatgyógyintézet tanára; (jelenleg annak igazgatója) Vörös Sándor, a kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet tanára és Gamauf Vilmos. Megrendelhető Budapesten Eggenberger, helyt Demjén vagy Stein könyvkereskedésében és szerkesztőségünknel is. Ára 1 frt. 20 kr. o. é. Kereszkötés alatt az ár előleges beküldése mellett 1 frt. 30 kr.

* A szüret a Királyhágón innen részben már befejeztetett, részben javában folyik, a szeptemberi fagy roppant károkat okozott. Felette szivesen vennők, ha onnan, hol mustmérések történtek, az illető számok szerkesztőségünkkel közöltetnének.

* Megszaporodtunk. „Gazdasági néplap“ cím alatt a tevékeny baranyamegyei gazd. egyesület szakközlönyt indított meg, mely a derék egyleti titkár Liebbald Béni szerkesztése mellett minden hó 15 én egy nagy nyolczadrét iven jelenik meg, egyesületi tagok díjtalanul kapják, nem tagok részére az előfizetési ár egész évre egy forint. A folyó hó 15-én kiadott első szám nagyon érdekes és változatos cikkekben bővelkedik, melyeknek a népies nyelvezet nem legkisebb érdemük. Üdvözöljük a t. collegát a szakirodalom rögös pályáján, és kívánunk neki buzgó kitartást, hosszú életet és sikeres működést.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Gyümölcsmagvak

vad fákról szedve

$\frac{2}{3}$ részben körte és $\frac{1}{3}$ részben almával keverve
(30) eladók. **fontja 1 frt 50 kr.** (3—3)
Keszthely. (Zalámegye).

BELKE TIVADAR.

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5% és 6% kamat mellett törlesztésre. 2000 frton felüli kölcsönöket rövidebb idő alatt és 5000 frton felüliekkel még előnyösebb módzatok mellett gyorsan eszközö a hatóságilag engedélyezett általános
(3) (21—26) „ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“
Kolozsvárt, belmonostorutca. 19. sz.
(Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1—1 óráig.)

(1) Könyök szerkezeti borsajlók, szállító-zúzó, eccentrice szeckavágók, Pernolet konkoly választó és Mayer-féle Trieurs rosták, Hohenheimi és különböző kovácsolt vasból készült ekék, gabona zsákok kaphatók gyári áron

TAUFFER FERENCZNÉL
Kolozsvárt.

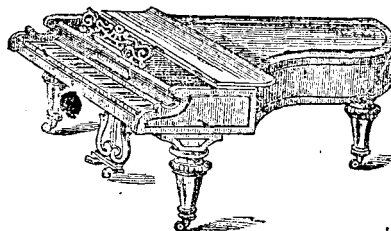
(43—52)

Legjobb és legolcsóbb forrás

ZONGORAK ÉS HARMONIUMOK

beszerzésére.

használt zongorák megcserélésére, valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-javítási műhely.

Zongora-kölesönzési raktár.

TRISKA FERENCZ
KOLOZSVÁRT,

A távirdai hivattal szemben.

Kivánatra legujabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel bérmentve szolgálók. Üzletemben a lehető legnagyobb olcsóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón elvállaltatik. (2) (21—26)

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

helye	napja	Egy osztrák mérő = 2 nagy veka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
		tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n										
Kolozsvár	oktob. 21	360	240	190	120—130	180	150	80	—	21
Nagy-Varad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	120—160	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	oct. 7	310	200	180	180	—	160	30	1020	18
Károly-Fehérvár	oct. 2	378	285	200	145	—	126	70	900	18
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Beszterce	oct. 5	380	180	130	110	—	250	100	650	14
Nagy-Enyed	szept. 30	325	250	193	188	—	190	30	900	18
Szamosujvár	szept. 20	300—380	240—280	200—220	130—140	—	150	50	1200—1400	15
Décs	oct. 5	360	300	180	120	—	220	50	800	16
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst érkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	széri hirdetésekor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hanyaszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a bekladó mellékelt hirdetéso számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösiei nyomdájának központi irodája (kötér gr. Gyulai-ház) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítatnak.

TARTALOM:

Elnöki megnyitó. — Az erdélyi gazdasági egy-let kérvénye a mezei gazdaság szellemi s anyagi támogatása érdekében. — A tordai vándor-gyűlés jegyzőkönyve. — Egyveleg. — Hirde-tések. — Piaczi árak.